

BEZ TRAGA

Kad netko umre, govornici obično spominju da je pokojnik došao do kraja svoga zemaljskoga puta. Obično put vodi nekamo, vodi prema nekom cilju, gdje se čovjek odmori i krene dalje. Jer, navikli smo ići s puta na put, s jednog posla na drugi, od jednog dana do drugog. Moglo bi se reći: dok se mičemo, dok se gibljemo, dok hodamo, dok putujemo, postojimo. Međutim, svi naši zemaljski putevi završavaju, kako obično i općenito kažemo, na kraju zemaljskog puta.

Pitanja se nameću: Ima li zemljski put nastavak, vodi li on prema novoj stvarnosti koja više nije zemljaska, ulazi li on u preobrazbu bivovanja, u novo obličje s dosadašnjim nesumjerljivo? Postaje li prolazno trajnim, nesavršeno puninom, propadljivo nepropadljivim, vremenito vječnim...?

Sva ta pitanja su izraz čežnje što se opire smrti, besmislu, ništavilu, ugrožavanju kojega se najviše bojimo, kojega se biće najviše i straši. Kako svako biće hoće bivovati, tako i čovjek ne bi htio netragom nestati. Ta cijeli je život za sobom ostavljao tragove: dobre ili loše, ali neizbježne. Zašto bi sada bez traga nestao?

Prevažna i preteška su ta pitanja a da bi čovjek mogao sasvim mirno i nezainteresirano prelaziti preko njih. Upravo zato što nismo mirni, često brzo pleto o njima sudimo i dajemo odgovore u koje ni sami nismo sasvim sigurni. Ta nesigurnost pogađa i pozitivne odgovore koji životu pridaju smisao, a i negativne, možda, još i više. Ipak, mi nismo nitko i ništa. Barem se na groblju vidi da je ponekom zaista žao što napuštamo svijet. Ta svakom pravom čovjeku je žao čovjeka koji ide u rizik smrti. A tamo se ide kad se mora, kad nema druge mogućnosti, tj. kad nastupi nemogućnost svake druge mogućnosti, kad je čovjek pritjeran napustiti ovostrano ljudsko boravište.

Uz svu nesigurnost, rekosmo, u nama postoji čežnja za nevidljivim dobrima, slutnja da je život vrijedan i da se isplati živjeti, da se zbilja s nama ne igre te da jednostavno ne može biti sve apsurdno i besmisleno. Na tu našu čežnju, ali i strah, odgovorio je Isus Krist svojom pojavom ali i objavom: da Bog voli čovjeka, da mu je do njega stalo, da ga voli više nego njegovi najbliži. Toliko je Bog volio čovjeka da je poslao svoga Sina da se ljudi spase po njemu.

Ta je objava doprla do nas. Zar, zbilja, uzalud? Je li Sin Božji, također, uzalud prošao zemljom čineći ljudima dobro te se na kraju predao za njih, umrijevši na kržu i sišavši u grob? Ta je, dakle, objava ne samo iskaz ljudske potrebe nego i Božje dobrote i ljubavi.

Sve stvorenje čezne za preporođenjem kaže sv. Pavao. Tako i mi svi želimo ozdraviti od svih bolesti te od najgore bolesti: smrti. A ima jedan lijek što preporuča i ozdravlja, čak uskrišuje. Za Isusa Kristo to je vjera koja je tako moćna da ne samo može brda prenositi nego, uz pomoć Božju, i grobni kamen odvaliti, te razvrgnuti okove smrti i osloboditi čovjeka na novi život.

Nikola Stanković

SLIKA BOŽJE LJUBAVI

Ako je Bog iz ljubavi otisnuo svoj lik u glib zemaljski te se tako iz njega probudio Adam-čovjek, znači da i danas ljudi tako nastaju – izazvani ljubavlju. Nastanak i rađanje čovjeka moguće je jedino iz ljubavi. – Možda ponekad, vele sumnjivci.

Nek se sumnja koliko se želi, ipak, je istina da nijedan čovjek ne bi preživio da nema ljubavi. Svakoga je netko volio: majka, otac ili, ako su ovi zakazali, strina, teta ili netko drugi. Bez ljubavi nitko nije opstao. To potvrđuje bezbroj slučajeva. Onoga su ostavili na potoku, našla ga neka pobožna i bogobojazna žena, ponijela ga kući oprala, nahranila i utoplila; onu su našli u živici u nekoj kartonskoj kutiji, odnijeli je u bolnicu, a tamo ju je posvojila neka doktorica; one su predali Caritasu da se o njima brine, onog napuštenog odgojile su časne sestre u sirotištu i tako se priče redaju...

Potvrđuje se stara istina: Čovjek bez ljubavi ne može opstati. Da bi čovjek došao k sebi i malo po malo preuzeo sebe u svoje ruke, razvio se, naučio govoriti, raditi i voljeti, morao mu je netko s našeg ljudskog splava baciti spasilački pojas, izvući ga iz ponora, prihvatiti ga, omogućiti mu napredak izazivajući mu svojom dobrotom i ljubavlju prve smiješke.

Često, dakle, zaboravljamo, ali je istina, da smo, ako ne rođeni, a ono zasigurno opstali zahvaljujući nečijoj ljubavi, zahvaljujući kreditu kojeg smo od nekog dobili. Netko je u nas uložio svoje dionice. Dionice, pak, imaju vrlo različitu sudbinu. Neki dioničari učine čuda, a drugi, pak, posluju loše te izgube i glavnice, dakle, i ono što su imali.

Da bismo opstali, u nas su ulagali i Bog i ljudi. Ljudi, doduše, koji put sebično, jer hoće nešto dobiti i izvući. Tako, ima roditelja koji su roditelji samo iz sebičnih interesa: toliko da se ostvare kao roditelji i rode nešto djece za sebe. Jedno do dvoje. Čak i oni veoma bogati, koji, kako nedavno pročitah, znaju novac brojiti na milijune, a kad se o djeci radi, ne uspijevaju nabrojiti do tri.

Kad bi svi bili tako sebični, ljudski rod bi davno nestao. Hrvati, pak, kao da hoće izvesti pokaznu vježbu nestajanja jednog naroda. Hrvati, doduše, nisu toliko sebični koliko se ne usude misliti i, napokon, odagnati od sebe sramotu rađanja koja im se već desetljećima propagira. Hrvati bi se morali usuditi živjeti i prestati pjevati pjesmice »nek dušman zna kako mre mo mi«. Nek radije pjevaju: »nek dušman zna kako živimo mi«. Ako ne pretvorimo žalost rađanja u radost rađanja, nestat će nas. To je jasno svakome tko imalo zna računati, naravno, nepomućen nacionalističkim osjećajima. Radosno rađanje je rađanje iz nesebičnosti, darežljivosti i ljubavi. Ta i Biblija veli da je radost kad se čovjek rodi na svijet.

A umiranje neka bude žalost, pa ako već mora biti, nek bude žrtva za ljude i domovinu. Ako je žrtva, neka bude žrtva, a ne kukavičko nestajanje, ili što je još gore: nestajanje na prijearu, na misaone fore i slogane, na jeftinu promidžbu.

Tome su podložni i naši vrsnici misli. Njima su lansirali takozvanu kvalitetu življenja te samodostatnost i samozakonodavstvo uma po čijim širinama oni putuju – bolje reći: u čijim se prostranstvima gube i stradavaju u sudaranju uma sa samim sobom. Pa da ne bi bili proglašeni baštinicima srednjovjekovlja, i oni se prilagođuju, kako kažu, današnjem trendu. Ovdje samo jedno priznajem: potrebno je dopustiti i provoditi mirna rasuđivanja pred Bogom i ljudima. No budući da se rezultati mirnog razmišljanje već naziru, često ga se želi izbjeći pod svaku cijenu. Zašto su, inače, diskusije o tim stvarima tako žučljive?

Svakako, ne smijemo biti žrtve stava da Hrvata ne treba. Logika toga stava je jasna. Ako su Hrvati kao i ostali narodi, ne treba ih jer drugih već ima dovoljno. Ako su gori, ne treba ih jer zla već ima dosta. Ako bi pak htjeli biti bolji, ne treba ih jer davno je mudrost zamijetila stav zavidnika: Boljima nije mjesto kod nas. Neka oni budu bolji negdje drugdje. Dakle, zaključak slijedi: Hrvata ne treba.

Iz rečenog se vidi da čovjek teško postiže potpunu nesebičnost. Ugrozivo je biće, boji se za sebe. Ljudska se nesebičnost ne bi mogla oteti ništavilu da nije nepotresive Božje nesebičnosti, Božje slobode od bilo kakve koristi. Njegova nesebičnost je svojim pogledom upisala u prašinu riječ »čovjek« i ona se namah poredala u duhnato stvorenje što se preuze ne prestajući biti prah, ali i ne ostajući prahom.

Ljudske dionice su uvijek s većim ili manjim interesom, a jedva da se mogu potpuno osloboditi od sebičnosti. Čak, kad je riječ o djeci i potomstvu, ne može se zahtijevati od čovjeka da on stvarno nije otac ili majka, da se ne ostvaruje kao otac ili majka. U darivanju roditelji postaju i ostaju darovatelji – ostvaruju se kao roditelji i darovatelji. »Slušaj, mali, ja sam tvoj otac!« »Slušaj, mala, ja sam tvoja majka!« Tu su već neke obaveze i dužnost!

U Boga je, pak, drukčije. On može posve nesebično ljubiti i ulagati svoje dionice bez očekivanja koristi – jer je on i prije, ako se kod njega o »prije«

može govoriti, Bog, a i nakon stvaranja je, ako se kod njega o »nakon« može govoriti, opet Bog.

I najnesebičniji čovjek daruje više ili manje, ali uvijek nešto pa i kad u smrt ide, daruje svoj zemaljski život. Bog, pak, daruje sve. U darivanju se čovjek boji da se ne izgubi, a Bog se ne boji. Čovjek gleda što će za to dobiti ili kako će se on tim činom ostvariti, a Bog gleda što će nastati. U Isusu Kristu Bog se posve darovao ljudima.

Dionice, koje se ulažu u čovjeka, drukčije su od ostalih. Ostalima se mora dobro upravljati, ako se išta hoće izvući. Dionice, pak, koje se ulažu u čovjeka, preuzimaju same sebe i same sobom upravljaju. Eto, zato je veliki rizik ulagati u ljude. U njih je mogao bez straha ulagati samo onaj kojemu rizik ne može naškoditi. Ljudi, da bi ulagali u ljude, moraju imati vjere da postoji ono glavno: Moraju imati vjere, da im Bog, Božja ljubav i njegova milost, neće izmaknuti.

U čovjeka se jedino ljubav može ulagati. Upravo smo po njoj Bogu slični. Šireći je, djelujemo stvaralački. Što se više ljubavi u svijet dijeli, više je ima. Što se ona više dijeli, više se nastanjuje u svijetu.

Došao je k meni jedan mladić sav iscrpljen i isušen od silnog lutanja po dušama bezbožnih mislilaca i reče mi: U svijetu nema ljubavi. A ja njemu »Ti je dijeli!« A on meni »Kako ću je dijeliti kad je ni ja sam nemam«. A ja njemu: »Tek ćeš je imati, kad je počneš dijeliti. Kad je počneš dijeliti, bit će je obilno i u tebi i u svijetu.« Nako godinu dana rekao mi je da tako nešto još nikad nije čuo ni pročitao. Probao je, eksperimentirao te uvidio: »Načelo je djelotvorno. Kad se ljubav počne dijeliti, sve je više ima.«

Bog, dakle, u nama ima svoje donice. Što će biti s njima? Nema on samo neke dionice. Isus je založio sve što je imao. Svoj je život uložio u našu firmu, baš u firmu, u naše poduzeće. Ono je zajedničko poduzeće Božje i ljudsko. Bez Boga se nikako ne može razvijati niti prosperirati.

Firma se u nekim krajevima kaže i za krizmu ili potvrdu. Hoće se zapravo reći: Bog je sve uložio da nas potvrdi. Pritom je čudesno ograničio svoju slobodu tako da poštuje našu. To je jedna od najvećih tajni Božje ljubavi.

Ljubav i jest tajnovita. Zato živjeti ljubav znači dotaknuti Božju tajnu, lik joj utisnuti u zemaljsku prašinu.

Nikola Stanković